

مدل سازی گسترش طولی آبکندهای استان خوزستان (مطالعه موردی: حوزه آبخیز شریف)

فریدون سلیمانی^{1*}، مجید صوفی²، عزیز ارشم³، فریبرز سوزنگر⁴

1- * نویسنده مسوول: دکترای علوم و مهندسی آبخیزداری، پژوهشگر بخش تحقیقات حفاظت خاک و آبخیزداری، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، اهواز، ایران، frsolaimani@gmail.com

2- دانشیار بخش تحقیقات حفاظت خاک و آبخیزداری، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی فارس، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، majidsoufi2@gmail.com

3- استادیار بخش تحقیقات حفاظت خاک و آبخیزداری، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، اهواز، ایران، Azizarsham2006@yahoo.com

4- پژوهشگر بخش تحقیقات حفاظت خاک و آبخیزداری، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، اهواز، ایران، fsoozangar@gmail.com

چکیده

منطقه مورد مطالعه حوزه آبخیز شریف یکی از زیرحوضه‌های شهید مدرس واقع در حوزه آبخیز کارون میانی است که بخش‌های زیادی از اراضی کشاورزی آن مورد تهدید فرسایش آبکندی واقع شده است. هدف از این پژوهش مدل سازی پیشروی طولی فرسایش آبکندی می‌باشد. به همین منظور ابتدا نقشه پراکنش آبکندهای استان تهیه و سپس حوزه آبخیز شریف که دارای خسارات فرسایش آبکندی زیادی بود انتخاب شد و در این حوزه آبخیز 15 عدد آبکند انتخاب و پارامترهای مختلف در این آبکندها بررسی و اندازه‌گیری شد. در نهایت رابطه بین پیشروی طول آبکند با ویژگی‌های آبخیز، ویژگی‌های فیزیکی و شیمیایی خاک، درصد پوشش گیاهی، سنگ ریزه، خاک لخت، لاشبرگ، شیب، مساحت بالای پیشانی آبکندها، بارندگی و مساحت کاربری‌های مختلف در طی یک دوره 20 ساله (1372-1391) مورد بررسی قرار گرفت. مدل سازی پیشروی آبکند با استفاده از رگرسیون چندمتغیره در نرم‌افزار SPSS با استفاده از روش گام به گام انجام گردید. نتایج حاکی از این است که در حوزه آبخیز شریف بیشترین رشد طولی آبکند مربوط به آبکند شماره B3 به میزان 108/1 متر و آبکند B4 کمترین میزان رشد طولی به میزان 10/1 متر را در طی این 20 سال داشته است. معادله نهایی برای پیشرفت آبکندهای شریف در خوشه یک نشان می‌دهد که میزان پیشرفت تابع مساحت بالای پیشانی (X3) است. در خوشه دو، میزان پیشرفت تابع دو متغیر مساحت بالای نقطه اولیه (X4) و سدیم (X22) است.

واژگان کلیدی: آنالیز خوشه‌ای، حوزه آبخیز شریف، فرسایش آبکندی